BAVĀRIJAS LATVIEŠU VĒSTNESIS

LATVIAN NEWS BULLETIN IN BAVARIA

Authorized by Military Government, DISCC QK. — 2870

Redakcija — Editorial Office; Herzog-Rudolf-Str. 49, Munich

Iznāk reizi nedēlā — Published weekly

Nr. 6 | 1945. g. 22. septembrī | Minchenē

Aicinājums tautiešiem

„Tautieši un tautietes, tēvi un mātes, brāļi, māsas un jaunatne!

Mums visiem šinī ciešanām pārbagātajā laikmetā, kad gandrīz visu esam zaudējuši, tomēr kā neatņemams īpašums vēl palicis pagātnes svētais mantojums, neizdzēšama tēvzemes mīlestība un nesalaužama griba nevis grimt, bet atkal celties un dzīvot. Katram vienīgi par sevi domājot, mums nebūs pa spēkam apturēt tautas sairšanu un novērst tās bojā eju. Bet visiem kopā turoties, atmetot sīkās kildas un šķelšanos un visiem līdzekļiem saglabājot savu iekšējo spēku un gara cēlumu, mēs ar Dieva palīgu arī šoreiz izturēsim lielo pārbaudījumu un, kad mūsu stunda nāks, savā kodolā veseli un nesalauzti varēsim uzsākt jaunu dzīves celšanu brīvajā tēvijā.

Profesors Dr. theol. *Kārlis Kundziņš*,
Latviešu Centrālās komitejas priekšsēdis."

Vienota latviešu pārstāvība - Latviešu Centrāla komiteja

Septembŗa pirmajā pusē darbību uzsāka visu latviešu bēgļu vienota pārstāvība Vācijā - Latviešu Centrālā komiteja. Tās priekšsēža pienākumus uzņēmies Latvijas ev.-lut. baznīcas virsvaldes loceklis un Latvijas universitātes teoloģijas fakultātes profesors Dr. theol. Kārlis Kundziņš. LCK priekšsēža biedri - Lībekas LNK prezidenta vietnieks prof. Fricis Gulbis un Bavārijas LNK priekšsēdis prof. Dr. iur. Arveds Švābe. Tagadējā sastāvā LCK darbosies tikai pagaidām, līdz pirmai iespējai izraudzīt latviešu bēgļu vadību demokratiskās vēlēšanās. Šādu vēlēšanu noorganizēšana pēc iespējas drīzā laikā ir LCK pašreizēja prezīdija negrozāms nodoms. LCK pirmajā sēdē 9. sept. deklarēts, ka Latviešu Centrālā komiteja ir bezpartejisks un nepolītisks organs, kas rūpēsies par emigrācijā esošiem latviešiem angļu, amerikāņu un franču okupācijas joslā. LCK seviški rūpēsies par latviešu karavīru likteņa atvieglošanu, par tautiešu ģimeņu locekļu apzināšanu un kopā savešanu, par bēgļu skolām un kultūrālu aprūpi, par darba iespēju noskaidrošanu un par sociālo palīdzību.

Šo uzdevumu sekmīgākai veikšanai LCK nolēmusi uzaicināt vietējās latviešu komitejas noorganizēt 6 apgabalu komitejas pēc šāda iedalījuma: 1. apgabals aptver Šlezvīgu, Holšteinu, Austrumhannoveru un Oldenburgu, 2. - Vestfāli, Dienvidhannoveru, Eseni, Kelni, Āchenu un Diseldorfu, 3. - Hesenu, Nasavu, Bādenu un Vīrtembergas amerikāņu joslu, 4. - Bavāriju, 5. - Bādenas un Vīrtembergas franču joslu, 6. - Austriju. Šai iedalījumā iespējami grozījumi. Ierosmi apgabalu komiteju organizēšanā LCK uztic: pirmā apgabalā - LNK Lībekā, otrā - Latviešu komitejai Detmoldā, trešā - Latviešu komitejai Hanavā, ceturtā - LNK Minchenē, piektā - Latviešu komitejai Rāvensburgā, sestā - Latviešu komitejai Innsbrukā. Apgabalu komiteju noorganizēšana jāveic vēlākais līdz 1945. g. 1. novembrim. Pašas Latviešu Centrālās komitejas vēlēšanas izdarīs pēc elektoru principa, noteikumus šīm vēlēšanām izstrādājot īpašai komisijai.

Latviešu izglītības un kultūras lietu vadību LCK uzdevusi prof. Fr. Gulbim, juridiski administrātīvo lietu vadību - prof. Dr. iur. A. Švābem. Par LCK revīzijas lietu vadītāju uzaicināts bij. galvenais kontrolieris Valts kontrolē arch. Eduards Grosbergs un par LCK kancelejas priekšnieku - Daugavpils pilsētas bij. vecākais un pēc tam pašvaldības departamenta dir. Jānis Niedra. Par LCK saimniecības un finanču lietu tehnisko kārtotāju nolemts aicināt finanču dep-ta bij. dir. Jāni Bogenu. Pie LCK nolemts noorganizēt arī demografijas un statistikas biroju ar centrālo kartotēku, uzaicinot par šī biroja vadītāju L.U. tautsaimniecības un tiesību zinātņu fakultātes tautsaimniecības nodaļas vadītāju prof. Edgaru Dunsdorfu. Izglītības lietu kārtošanas darbā pēc prof. Fr. Gulbja priekšlikuma nolemts saistīt skolu departamenta bij. direktoru un L.U. asistentu inž.-kīm. Jāni Celmu (vidusskolu lietās) un tautskolu direkcijas bij. direktoru Arvīdu Dravnieku (tautskolu lietās). Par LCK informācijas biroja vadītāju uzaicināts laikraksta „Rīts" bij. atbildīgais redaktors un Latvijas radiofona informācijas daļas vad. Arvīds Klāvsons.

Péc Latvijas Sarkanā krusta vicepriekšsēža inž. Spriča Paegles un LSK galvenās valdes locekļa senātora Jāna Kalaca priekšlikuma nolemts papildināt LSK galvenās valdes sastāvu ar 3 locekļiem - bij. finanču ministru Dr. Alfrēdu Valdmani, TP pēdējo pr-ku Ādolfu Šildi un Dr. med. Nikolaju Vētru.

LCK uzaicina tautiešus ievērot vislielāko disciplīnu pret it visām militārām varām, kas piedalās Vācijas okupācijā, kā arī pret vācu iestādēm. Komiteja tāpat prasa ievērot saderību un disciplīnu latviešu savstarpējās attiecībās. LCK nākamā darba sēde septembŗa beigās.

Gen. Eizenhauers pie latviešiem Minchenē

Lielu un nozīmīgu notikumu latviešu bēgļi 17. septembrī piedzīvoja Minchenē. Savienoto Valstu bruņoto spēku virspavēlnieks Eiropā ģenerālis Dvaits *Eizenhauers* (Dwight D. Eisenhower) atcelā no Romas, kur viņš Vatikānā bija apmeklējis pāvestu, ieradās Minchenē un apmeklēja Baltijas valstu bēgļu UNRRA's pārzināmo ziemas mītni Loengrīna ielā. Augstajam viesim latviešu tautas meitas, kas steigā bija uzposušās mūsu krāšņajos tautas tērpos, visu Vācijā nokļuvušo latviešu un nometnē mītošo 900 tautiešu vārdā pasniedza ziedus, izrakstītu cimdu pāri un māksl. Hugo Merca bēgļa gaitās no Latvijas priedes darinātu trauku. Pateicoties par latviešu apsveikumu, ģen. Eizenhauers apjautājās par sañemtās dāvanas māksliniecisko apdari un ar redzamu interesi noklausījās kā paskaidrojumu par latviešu rakstiem un par traukā iegrebtā - ar Māras zīmi rotātā vārda „Latvija" nozīmi, tā arī nometnes latviešu koŗa atskaņoto tautas dziesmu. Pēc visas nometnes apskates virspavēlnieks atgriezās latviešu vidū un, vērojot latviešu bēgļu bērnu tautas dejas, sarunājās ar nometnes latviešu bēgļu pārstāvjiem un mūsu tautietēm, vaicājot par viņu vēlējumiem un vajadzībām. Generālis teicās labi zināms Latvijas valsts un tautas likteni un gaitas. Eiropas tirannijas - hitlerisma satriecējs un līdzšinējais Sabiedroto bruņoto spēku virspavēlnieks šajā sarunā ar savu patieso interesi un līdzdalību latviešu tautas rūpēm mūsu tautiešiem un tautietēm deva jaunu paļāvību un ticību lielās rietumu demokratijas - amerikāņu tautas un viņas kaŗavīru atbalstam un atsaucībai. Apciemojumu beidzot, ģen. Eizenhauers vēl pakavējās nometnes iemītnieku - latviešu sportistu vidū, veltījot arī viņiem savu uzmanību. Isākas sarunas virspavēlniekam nometnē bija ar Lietuvas un Igaunijas bēgļiem.

Latviešu kaŗavīri ziemas mītnēs Beļģijā

Visi latviešu kaŗavīri, kas līdz šim atradās gūstekņu nometnēs Ziemeļvācijā - Šlezvīgā-Holšteina (Putlosā u. c.) un dažādās citās vācu kaŗa gūstekņu nometnēs tagad, kā mūs informē, pārvietoti savrupējās ziemas mītnēs angļu pārvaldāmā joslā Beļģijā. Latviešu kaŗavīri te nonākuši angļu armijas aprūpībā, un mūsu cīnītāju piederīgiem par viņu likteni vairs nav ko bažīties.

Bavārijas latviešu pārstāvju sanāksme

Bēglu dzives rūpes un tuvākās nākotnes nodomus, par cik tie mums pārskatāmi un mūsu pašu spēkiem ietekmējami vai reālizējami, Minchenē 2 dienas iztirzāja un izlēma Bavārijas Latvijas Nacionālās komitejas pulcināta Bavārijas latviešu pārstāvju sanāksme. Tanī piedalījās 106 delegāti, kas pārstāvēja pāri par 37.000 tautiešu, un daudz latviešu pārstāvji, kas sanāksmē ieradās no tuvienes un tālienes informēšanās nolūkā. Lietiškā sadarbībā un saskaņotībā, apliecinot mūsu tautas bēglu gaitās tik nepieciešamo vienotību un vienprātību, sanāksmes dalibnieki uzklausija Bavārijas LNK priekšsēža prof. Dr. iur. Arveda Švābes ziņojumus par Bavārijas LNK darbību un par LCK tapšanas gaitu līdz ar tās pirmās darba sēdes lēmumiem un atzinumiem, vienbalsīgi atzīstot par nepieciešamu pastāvīgā latviešu centrālās pārstāvības organa - Latviešu Centrālās komitejas dibināšanu Vācijā un nosakot, ka šis organs ir vienīgais, kas pilntiesīgs reprezentēt un rīkoties visu Vācijā un Austrijā esošo Latvijas pilsoņu vārdā. Ar šo pašu lēmumu Bavārijas latviešu pilnvarotie pārstāvji akceptēja profesoru Kundziņa, Švābes un Gulbja līdzšinējo kopīgo rīcību latviešu centrālās pārstāvības organa - LCK organizēšanas darbā.

Latviešu Padome ievēlēs pastāvīgo LCK

Saskaņā ar LCK negrozāmo nodomu darboties tikai pagaidām, līdz pirmai iespējai izraudzīt latviešu bēglu vadību demokratiskās vēlēšanās, Bavārijas LNK, kā Bavārijas apgabala latviešu vienotāja - apgabala komiteja, pēc sanāksmes dalībnieku ierosinājuma aicināja Bavārijas latviešu pārstāvjus dot elektorus Latviešu Padomei, kuŗai jāievēl pastāvīgā LCK. Sanāksmes ievēlētā komisija sanāksmes laikā izstrādāja pagaidu noteikumus par Latviešu Padomes vēlēšanām Vācijā un Austrijā. Šos noteikumus sanāksme pieņēma ar vienbalsīgu lēmumu. Tie nosaka: 1. - Latviešu Padomes vēlēšanām Latvijas pilsoņu grupas nometnēs un privāti dzīvojošie ik uz 500 personām izvēl 1 elektoru. Atlikums, kas pārsniedz 250 personu, dod tiesības vēlēt vēl 1 elektoru. Novadiem, kur Latvijas pilsoņu skaits nesasniedz 500, bet pārsniedz 250, arī tiesības vēlēt 1 elektoru. 2. - Katra apgabala elektori, kas ievēlēti 1. pantā paredzētā kārtībā, kopīgā sanāksme ik uz 5.000 pārstāvētām personām izvēl pa vienam loceklim Latviešu Padomei. Atlikums, kas pārsniedz 2.500 personu, dod tiesības vēlēt vēl 1 Padomes locekli. Apgabaliem, kur Latvijas pilsoņu skaits nesasniedz 5.000, bet pārsniedz 2.500 pilsoņu, arī tiesības vēlēt 1 Padomes locekli, 3. - Latviešu Padome savā plenārsēdē izvēl Latviešu Centrālo komiteju un citus pārstāvības organus.

Rīkojoties savu vēlētāju pilnvarā un atzīstot, ka Bavārijas latviešu pārstāvju sanāksme atbilst šiem noteikumiem, sanāksmes dalībnieki kā demokratiskās vēlēšanās ievēleti Bavārijas apgabala Latvijas pilsoņu delegāti, nekavējoties izlietoja savas elektoru tiesības un ievēlēja Latviešu Padomei 7 locekļus, kas pārstāv visus latviešus Bavārijā.

Bavārijas Latviešu padomei, kas darbosies par padomdevēju organu pie Bavārijas LNK, sanāksmes dalībnieki ievēlēja 21 locekli. Pieņēma arī Bavārijas Latviešu padomes pagaidu noteikumus.

Darbs bēglu un karavīru labā

Sanāksme ilga visu 16. un 17. septembri. Tās dalibnieki daudz stundu no vietas klausījās Bavārijas, Vīrtembergas amerikāņu un franču joslas un Austrijas angļu joslas latviešu vēlēto un sūtīto pārstāvju ziņojumus, ierosinājumus un jautājumus. Pirmo reizi Bavārijas latviešiem bija izdevība dzirdēt tik pilnīgu un patiesu pārskatu par latviešu bēglu dzīvi gan labākās, gan arī sliktākās nometnēs, Bavārijas un citu Vācijas novadu pilsētās un laukos. Daļu no šiem ziņojumiem pakāpeniski atstāstīsim mūsu laikrakstā. Plaši par Latvijas Sarkanā krusta darbību Dienvidvācijā ziņoja LSK darba vadītājs Heidenheimā R. Liepiņš. Latviešu karavīru jautājumā LSK jau no pirmajām Sabiedroto okupācijas dienām Vācijā augstākās amerikāņu militārās iestādēs iestājās sākumā ar tukšām rokām, bet drīzi arī ar dokumentētiem iesniegumiem par to, ka Latviešu leģions ir vāciešu mobilizēta vienība, ko mūsu zemes okupanti mobilizēja pretēji Hāgas starptautiskai konvencijai, un ja leģionā arī bija kādi brīvprātīgie, tad visu leģionu vācieši tīši sauca par „brīvprātīgo", lai maskētu šīs konvencijas laušanu. LSK kopš tā laika mūsu karavīru lietu turpinājis kārtot gan pārrunās, gan arī ar iesniegumiem atsevišķu amerikāņu armiju vadībai, Sabiedroto bruņoto spēku galvenā virspavēlnieka štābā Frankfurtē pie Mainas un arī Vācijas okupācijas varu augstākajā organā - Sabiedroto Kontroles komisijā. Pēdējai prasīta latviešu karavīru atbrīvošanas pasteidzināšana no gūstekņu nometnēm. Līdztekus meklēts arī Starptautiskā Sarkanā krusta atbalsts vismaz tanī ziņa, lai panāktu latviešu karavīru izdalīšanu no vācu kopējām karā gūstekņu nometnēm, kur mūsu karavīriem bieži tā jau trūcīgā deva vāciešu nometņu ķekšējās vadības dēļ sarūk vēl mazāka, un lai SSK mūsu karavīrus gūstekņu nometnēs aprūpētu arī materiāli, izsniedzot viņiem SSK sainīšus. SSK lūgts iestāties arī par mūsu pusaudžu - t. s. „gaisa izpalīgu" atbrīvošanu no gūstekņu nometnēm, jo vācieši tos ar viltu aizveduši no Latvijas un sava sabrukuma priekšvakarā lielu daļu šo jauniešu pārvērtuši par vācu „Luftwaffe" karavīriem un pat par „izpletņu lēcējiem". Latviešu karavīru jautājumā palīdzība meklēta arī pie Latvijas diplomātiskajiem pārstāvjiem ārzemēs. - Līdz šim mūsu karavīru atbrīvošana no gūsta panākta atsevišķos gadījumos (Heilbronnā). Visiem tautiešiem jānāk talkā, noskaidrojot savā novadā, vai gūstekņu nometnēs ir latvieši, un noorganizējot viņiem papildu aprūpi - kaut vai klaipu maizes nedēļā.

Pret pašiem latviešu bēgliem vietējo okupācijas iestāžu rīcība un izturēšanās bieži vien ir ļoti dažāda. Pēc pēdējiem amerikāņu militārās vadības rīkojumiem, latvieši kā nerepatriējamas personas pielīdzināti Vienoto Naciju pilsoņiem un tāpēc ievietojami vienīgi ļoti labi iekārtotās nometnēs. UNRRA's štāba pārstāvis, kas šinīs dienās apbraukā Bavāriju un iepāzīstas ar apstākļiem nometnēs, norādījis, ka nerepatriējamo personu vidū pirmā vietā ir visu Baltijas valstu bēgļi - latvieši, lietuvieši un igauņi. Heidenheimā latviešiem iekārto 2 mazākas nometnes, kur sākumā gulas vietas bija paredzētas uz salmu maisiem. „Mēs uzstājāmies", teica referents, „ka latviešiem jāguļ kārtīgās gultās ar matracēm. Sadedzinājām visus „cisu maisus" un tagad - mums ir īstas gultas". Latviešiem nometnēs pienākas dabūt arī apavus, veļu un drēbes.

Vīrtembergā šinīs dienās militārās valdības iestādes noteikušas, ka visiem ārzemniekiem steidzami jareģistrējas pie vietējiem vācu „birģermeistariem" - pilsētu vai pagastu vecākiem un jādeklarē, vai viņi vēlas vai nevēlas atgriezties savā dzimtenē. Tie, kas nevēlas atgriezties, jāizslēdz no ārzemniekiem paredzētās apgādes. Šajā rīkojumā sevišķi norādīts, ka rīkojums neattiecas uz Baltijas 3 valstu pilsoņiem, ar ko no jauna pasvītrots, ka arī latviešiem tiesības uz tādu pat aprūpi, kāda UNRRA'i jāsagādā Vienoto Naciju pilsoņiem. Bēglu aprūpes nepilnības zīnotas UNRRA's galvenajam štābam Frankfurtē pie Mainas. Tur, kur pie Amerikas Sarkanā krusta darbojas arī Civīlās Kara palīdzības pārvaldes nodaļas (Civilian War Relief Administration), var mēģināt pieprasīt palīdzību arī no šīs īpašās nodaļas. Palīdzības sniegšanai bēgļiem LSK lūdzis kaut nelielus līdzekļus no latviešu oficiālajiem pārstāvjiem ārzemēs, mēģinot gādāt šos līdzekļus no Latvijas valsts un Latvijas bankas blokētiem līdzekļiem ārvalstīs, kādu tur zeltā un valūtas fondā ir pāri 100 milj. latu. Noskaidro, vai latviešu bēglu vajadzībām nevar dabūt arī daļu no Vācijā blokētiem - vācu bankās esošiem t. s. „Latvijas pašpārvaldes" un vācu okupācijas laikā nodibināto Latvijas sabiedriski publisko iestādījumu līdzekļiem, kādu ir apm. 89 milj. vācu marku, no kuŗām Tautas Palīdzībai vien pieder 4,5 milj. vācu marku.

Starptautiskais Sarkanais krusts un sūtnis Šveicē Feldmanis LSK informējuši, ka SSK saņēmis palīdzības sniegšanai latviešu bēgļiem 100.000 amerikāņu dolaru (igauņiem divtik), bet ka šī palīdzības darba uzsākšanai jādabū UNRRA's vadības piekrišana. To gaidot, LSK jau sagatavo latviešu bēgļu sarakstus, uzrādot bērnus vecumā līdz 1, 3, 6, 9, 12 un 18 g. un vīriešus un sievietes atsevišķi, lai varētu zinot, kādas un cik ārpus Vācijas iegādājamas mantas - apģērbs, apavi, veļa, medikamenti, vitamīni u. c. visvairak vajadzīgas latviešu bēgļiem. Lai uzlabotu vienmuļo ēdienu nometnēs, to latviešu vadībai un latviešu komitejām jāievēro, ka Baireitā nodibinājusies latvieša Kopmaņa firma, kuŗai savas smagās automašīnas un kuŗai LSK lūdzis uzņemties augļu un dārzeņu papildu piegādi latviešu nometnēm Bavārijā, piegādājot šīs mantas par oficiālām cenām.

Latviešu bēgļu apgādes uzlabošanai kalpo arī Sarkanā krusta sainīši, kuŗus izdala un izdalīs galvenām kārtām Austrijā palikušiem mūsu tautiešiem, kam jāpārtiek no austriešu kartītes vien. Franču okupācijas joslā mūsu tautieši saņem šādus sainīšus, kas savā laikā bija paredzēti franču karā gūstekņiem un tagad palikuši pāri.

R. Liepiņš sanāksmes dalībniekiem seviški piekodināja rūpēties par latviešu dzīvā spēka saglabāšanu. No Padomju Latvijas nākošās zińas liecina, ka tur visi vīrieši vecumā no 16—50 g. un pat vecāki mobilizēti un aizvesti projām. Rīgā latviešus - vīriešus tikpat kā vairs nevarot redzēt un arī jauno tiltu pāri Daugavai iepretim Valdemāra ielas galam būvējušas vienīgi sievietes. Citas zińas stāsta, ka no Baltijas 3 republikām uz Pad. Savienību atjaunošanas darbos „labprātīgi" devušies 1,7 milj. iedzīvotāju, t. i. katrs trešais no Latvijas, Lietuvas un Igaunijas agrākā kopējā iedzīvotāju skaita. Pēc Šveices preses zińām no zviedru avotiem Pad. Savienībā, bet īpaši Kalińinas apgabalā latviešu „darba grupas" pa 1.500 cilvēku katrā novietotas 140 nometnēs, kuŗās tātad jāatrodas 210.000 latviešiem. No Latgales nākušas vēstis, ka esot aizvesti visi turienes iedzīvotāji. Viss tas liek cerēt un vēlēties, lai vismaz Vācijā nokluvušā latviešu tautas daļa paliktu simtprocentīgi vesela un vērtīga. LSK ieteic latviešiem meklēt darbu pie amerikāņiem un turpināt darbu pie vāciešiem, ja tāds jau ir, bet pārējiem arī nometnes dzīves apstākļos mācīties praktiskus amatus un darbus. Uzņēmējiem, amatniekiem u. c. katrā zińā jācenšas iekārtot savus uzņēmumus, darbnīcas u. t. t., kaut arī no vāciešiem šinī zińā nekāds atbalsts nebūtu gaidāms.

Svarīgākais mūsu nākotnes jautājums nav vis piemērotas ziemas mītnes vien, bet mūsu tālākais stāvoklis. Tai gadījumā, ja Latvijas jautājums Miera konferencē vai citādi mums būtu izšķirts nelabvēlīgi, jāpanāk vismaz tas, lai novieto vienkopus nevien mūs, bet visus Baltijas valstu bēgļus - latviešus, lietuviešus un igauņus. Nav izslēgts, ka Starptautiskā Kontroles komisija pie jau notiekošajām lielajām tautu vai to daļu pārvietošanām arī mums kādu apgabalu varētu paredzēt mūsu nākotnes dzīvei un darbam tepat Eiropā. UNRRA's štāba pārstāvis norādījis, ka no aizjūŗas zemēm vienīgi Austrālija esot ar mieru uzņemt ap 200.000 iecelotāju, bet vienīgi pusaudžus un bērnus.

Dibinās trimdas preses darbinieku apvienību

„BLV" vadības aicināti, Bavārijā atrodošies latviešu trimdas preses darbinieki, piedaloties pārstāvjiem no Minchenes, Ingolštates, Fišbachas (pie Nirnbergas), Hanavas (pie Frankfurtes pie Mainas), Altētingas u. c. informātivajā sanāksmē 18. sept. Minchenē ierosināja dibināt Latviešu trimdas preses darbinieku apvienību. Šī atzinuma reālizēšana eventuāli iespējama preses darbinieku sanāksmē 30. sept. Vircburgas Latviešu centrālajā nometnē. Sanāksmē aicināts ikviens latviešu preses darbinieks Vācijā un Austrijā.

Latviešu Zińu dienests

red. Viļa Skultāna vadībā stājies LCK rīcībā. Savus biļetenus LZD izsūta latviešu komitejām un latviešu izdevumu redakcijām. LZD redakcija angļu joslā Detmoldā *(Hermannstr. 57, Detmold, Lippe)* un amerikāņu joslā Hanavā *(Latvian Camp, Hanau)*.

Komponists Jānis Norvilis

latviešu nometnē Kaselē komponējis jaunu latviešu operu „Kurbads", kuŗai libretu devis komponista Kažocińa dēls. Jaunās operas 3 cēlienos un 5 ainās pa daļai simboliski tēloti latviešu tautas vēstures notikumi, tos savijot ar tagadnes pārdzīvojumiem.

Latvijas pagastu sekretārus

lūdz paziņot savas adreses Latvijas pagastu sekretāru biedrības valdes locekļim V. Vijumam, *Latvian Camp, Firnhaberstr. 71 - 5, Göggingen, Augsburg, Bayern.*

Bavārijā apcietināts

vācu okupācijas laikā Rīgā iznākušā laikrasta „Tēvija" Berlīnes korespondents Orests Berlings, kas Vācijā bija palicis jau pēc bolševiku iebrukuma Latvijā 1940. gadā.

Latviešu jūrnieki organizējas

Latviešu jūrnieku organizēšanās sapulcē Lībekā par jūrnieku lietu kārtošanas pilnvarotiem ievēlēti tālbrauc. kapteinis D. Freidenfelds un kuģu radiotelegrafists J. Gańģis. Visi Vācijā esošie latviešu jūrnieki aicināti iesūtīt šādas zińas: vārds, uzvārds, dzimšanas dati, amats (administrātīvam un kuģu mechaniku personālam norādīt diploma grādu), braukšanas ilgums. Tās sūtāmas jūrnieku pārstāvim Latviešu aprūpības centrālajā birojā, *Gr. Burgstr. 40, Lübeck.*

Mūsu literāti

L.U. teoloģijas fakultātes dekāns prof. Dr. Eduards Zicāns mīt Fišbachas nometnē pie Nirnbergas. Bēgļa gaitās, cik varēdams, strādājis arī zinātnisku darbu, turpinādams pētījumus reliģiju vēsturē un Vecās derības tulkošanu latviešu valodā. Uzrakstījis plašāku darbu par literātūras metodoloģiju un vairākus dzejas darbus, seviški balādes. Pag. ziemā sarakstījis latviešu ābeci un lasāmo grāmatu, kas uzskatāmas par ilga teorētiska un praktiska paidagoģiska darba rezultātu.

Rakstniece Aīda Niedra dzīvo Bambergas nometnes tuvumā. Raksta jaunu romānu. - Rakstn. Knuts Lesiņš apmeties Hochfeldas nometnē pie Augsburgas, turpat arī Arturs Baumanis.

Neinburgas apkārtnē apmetušies grafikis Nik. Riške un Nacionālā teātŗa dekorātors Ārdis Vinklers ar glezn. Treibergu. Visi glezno skaistajā apkārtnē.

14 latviešu - kaŗa gūstekņu

strādā par automechanikiem un atslēdzniekiem „BMW" uzņēmumā Karlsfeldā, 13 km no Minchenes. Tie gandrīz visi 1942. g. vāciešu mobilizētie „Stralo" šoferi un Sabiedroto gūstā nokļuvuši aprīlī un maijā. *Aleksandra Cīrule*

— Herršingas kaŗa slimnīcā pie Ammeras ezera atrodas 18 latviešu slimo, ievainoto un operēto kaŗavīru. Domājams, ka šurp nokļūs vēl citi latviešu kaŗavīri - slimnieki un ar amputētiem locekļiem. Ēdiens pietiekams, bet kaŗavīri ļoti izjūt pilnīgo tabakas trūkumu. Nav arī lasāmvielas. Apciemojumi noliegti, bet nav izslēgts, ka ar Bavārijas Sarkanā krusta atbalstu atseviškos gadījumos to pieļautu. Šie kaŗavīri ir Valdem. Dārznieks, Pēt. Butkevics, Andr. Jansons, Mārt. Bite, Alfr. Troika, Valdem. Matīsiņš, Edg. Ozols, Jānis Liņkis, Mik. Šupstiks, Arturs Bullītis, Olģ. Štrauchs, Egons Grindulis, Aleksandrs Kalniņš, Jānis Grīgs, Valdem. Mudelis, Raim. Daniševskis, Artem. Žurdiņš un Donāts Jubelis. Sīkākas zińas par viņiem pieprasāmas Bavārijas LNK centrālai kartotēkai Minchenē. Viņiem var rakstīt, adresējot vēstules no slimnīcas izlaistajam Edgaram Lorencsonam: *Hechendorferstr. 20, Herrsching a. Ammersee.* Uz pašu slimnīcu var nokļūt pa dzelzceļu no Štarnbergas stacijas (pie galv. stacijas) Minchenē, no kurienes nav vajadzīga īpaša brauciena atļauja. Slimnīcas adrese: *Lazarett 2001, Finanzschule, Herrsching a. Ammersee, Oberbayern (13b).*

— Nirnbergā un apkārtnē latviešu kaŗaviri atrodas vairākās gūstekņu nometnēs, kuŗās ļoti dažādi dzīves apstākļi. Drausmīgi tie *Auerbachas* SS-gūstekņu nometnē, kur 140 latviešu. Sanem dienā 500 kaloriju. Klāt nav varējuši piekļūt ne garīdznieki, nedz arī LSK pārstāvis. *Rotenbachā* 22 policijas pulka „Rīga" kaŗavīri, kas bijuši instruktoru skolā Ļubļanā (Laibachā). Stāvoklis mazliet labāks. Nodarbināti pie drupu novākšanas. Līdzīgi klājas 26 latviešiem Fišbachas gūstekņu nometnē. Fīrtā 56 „Stralo" bij. šoferi. Uztura, apģērba un apavu zińa apgāde laba. Vēl dažās nometnēs ir mazāks latviešu gūstekņu skaits.

LSK uzdevumā šo kaŗavīru materiālo un garīgo aprūpi uzņēmušās tuvumā esošās latviešu bēgļu nometnes. To pārstāvji reizi nedēļā apmeklē kaŗavīrus, informējot par ārpasauli un latviešiem nometnēs un piegādājot tautiešu bagātīgi ziedojamo pārtiku, cigaretes, drēbes, vēstules, grāmatas, laikrakstus u. c. *L. Rumaks*

— Bad-Aiblingas gūstekņu nometnē teltīs mīt 34 mūsu kaŗavīri ar lietuviešiem un igauņiem. Ēdiens pietiekams, bet varētu palīdzēt ar tabaku, veļu, drēbēm un ziepēm, ja šīs mantas nometnē nogādā LSK pārstāvis.

LATVIEŠI MINCHENĒ

30.000 latviešu bēgļu un kaŗavīru

tagad reģistrēts Bavārijas LNK centrālā kartotēkā Minchenē *(Bureau of the Latvian Refugees, Herzog-Rudolf-Str. 49, München).* Kartotēka atbild arī uz tautiešu pieprasījumiem pa pastu. Izdevumu segšanai kopš 16. sept. par katru izziņas pieprasījumu jāmaksā 20 fen. Pieprasītājiem pa pastu tāpēc ieteicams apvienot vairāku tautiešu vēlējumus un izziņu maksu piesūtīt ar pasta naudas pārvedumu biroja vadītājam Arvīdam Šēmelim. - Maj. Aleksandrs Tomass no latviešu aviācijas grupas plkv. Vīksnes vienībā *(Einheit „Vīksne", Stabskompanie, Bereich 846-b, Gebiet „G", Hademarschen, Holstein)* kartotēkai piesūtījis 286 latviešu aviācijas kaŗavīru sarakstu. Tanī pltn. Katiševs, kapteiņi Kaņeps un Mellups, virsleitnanti Donis, Maisiņš, Pope un Runtulis, leitnanti Ābrams, Auškāps, Grava, Gudermanis, Silarājs, Upāns u. c.

— Minchenes latviešu dievkalpojums 23. sept., pl. 15, Sv. Lūkasa baznīcā, - māc. A. Galiņš.

— Lai rastu kontaktu ar latviešu mācības iestādēm, kas jau darbojas vai sāks darboties Bavārijā, un lai varētu pēc iespējas savstarpēji izpalīdzēties ar mācības līdzekļiem un padomiem, Minchenes latviešu ģimnazijas dir. mag.

hist. V. Bilkins (Herzog-Rudolf-Str. 49, München) lūdz šo iestāžu vadītājus paziņot mācības iestādes veidu, klašu un skolēnu skaitu, kad uzsākta darbība, mācības personāla vārdus, uzvārdus, speciālitātes, darba vietas Latvijā un mācības iestādes pilnu adresi.

— Latvijas Sarkanā krusta pārstāvība Minchenē *(Latvian Red Cross, Herzog-Rudolf-Str. 49, München)* lūdz visu medicīnisko personālu iesūtīt šādas ziņas: vārds, uzvārds, dzimšanas laiks, speciālitāte un cik ilgi strādāts, tagadējā adrese.

— Arī bēgļu gaitās atseviški tautieši gūst panākumus privātā saimnieciskā iniciātīvā. Teod. Vītoliņš Minchenē uz vairāk gadiem dabūjis savā rīcībā 4 stāvu namu Entenbachstr. 47. Tanī 34 istabas, veikala un 2 darbnīcu telpas, kam visām gan vajadzīgs remonts. Lai arī īrnieku pieteicas daudz, jaunais saimniekotājs priekšroku dod latviešiem.

— Latviešu rakstnieku pēcpusdienā 15. sept. Loengrīna ielas nometnē Bavārijas LNK pr-dis prof. Dr. iur. A. Švābe norādīja, ka Bavārijas LNK organizē mūsu mākslinieku un literātu pulciņus, kas apciemos latviešu nometnes Bavārijā ar mākslas snieguma veltēm. Klāra Zāle, Rūta Skujiņa, Alma Richtere un Arveds Švābe lasīja savas dzejas. Dziedāja L. Sapale, F. Veikins no Murnavas un V. Krūmiņš.

LATVIEŠI BAVĀRIJĀ

Mūsu šachisti

Minchenes Grīnvaldes nometnē mīt Latvijas šacha savienības pr-dis adv. Alberts Melnbārdis. Minchenē arī inž.-kim. Leonīds Dreibergs, Augsburgā inž.-kim. Edgars Krūmiņš, Markt-Oberdorfā mag. oec. A. Stabiņš. Viņiem vai „BLV" redakcijai pārējie Latvijas izcilākie šachisti lūgti paziņot savas adreses. Jau minētiem šachistiem šacha interesenti var sūtīt ierosinājumus un jautājumus.

L. D.

No Čechoslovakijas Bavārijā

nokļuvis red. Jūlijs Druva ar sievu Lidiju un bērniem Jāni un Kārli. Viņi tagad atrodas Vircburgā. Ceļš uz Bavāriju veicies arī dekoratoram Pēt. Rožlapam ar gimeni, doc. Dr. phil. Jānim Siliņam, Dr. med. Aleksandrai Šmitei, juristei Rasmai Kalnārei u. c.

Ambergas pilsētā

(austrumos no Nirnbergas) un tās tuvākā apkārtnē apmetušies pāri par 500 latviešu bēgļi. Latviešu komiteju vada mežu dep-ta dir. Hugo Upītis, viņa biedrs Jānis Dambis, komitejas sekretārs I. Žīgurs un kasieris J. Losovs. Bēgļi galvenām kārtām novietoti Ambergas „Aufbauschule's" un Keizara Vilhelma kazarmju nometnēs, kuŗas pārzina UNRRA, kas iemitniekus apgādā arī ar pārtiku. Nometnes bērniem atvērta pamatskola, kas darbojas no 23. jūlija Latvijas skolu tradiciju garā. Skolai visas klases, 63 skolēni un 13 skolotāju: pārzinis Aldiņš, skolotāji-as Aināre, Bārene, Dunaja, Grūbe, Haberfelde, Klētnieks, Kīvīte, Lapsa, Pētersone, Spilve, Stuberovskis un Veisa. Pie skolas arī angļu valodas kursi pieaugušiem. Darbojas jaukts koris ar 35 dziedātājiem un vīru ansamblis diriģ. Aldiņa vadībā. Pārciests nošu trūkums. Klasiskās latviešu koŗa dziesmas restaurētas pēc koristu atmiņas. Koris ar labām sekmēm piedalījies jau 3 sarīkojumos. Nometnē nodibināta skautu vienība Ž. Klētnieka vadībā. Rosīgi darbojas sportistu komandas. — Patīkamu iepriecinājumu nometnes latviešiem sniegusi Latviešu teātŗa trupa, kas novietojusies „Aufbauschule's" nometnē. Notikušas jau 2 vērtīgas izrādes, kas bēgļiem sagādājušas patiesu prieku, — rež. K. Veica vadībā izrādīta Rūdolfa Blaumaņa komēdija „No saldenās pudeles".

Pēdējas nedēļās Ambergā jau pienākuši ap 2.000 jaunu iemitnieku un jauni nāk klāt.

Brukmīles latviešu nometnē

(Latvian Camp Bruckmühl bei Bad Aibling) kopš jūlija sākuma ap 410 latviešu novietojušies agrākās segu fabrikas telpās. Tās apmierinoši gaišas un lielas. Uzturs pietiekams, — diezgan daudz piena, kartupeļu un kāpostu, bet nav augļu. Radusies pilnīga latviešu pašvaldība ar ievēlētu komiteju, kas pārzina un vada visu nometnes dzīvi. Valda laba kārtība un tīrība. Pašiem sava medicīniskā palīdzība — ambulance, slimnīca ar 12 gultām, zobārstniecības kabinets. Raita sabiedriski kultūrālā dzīve ar referātiem un literāriem vakariem, Ik pārsvētdienas ev.-lut. dievkalpojumi. Darbojas bērnu dārzs, pamatskola, vidusskola, angļu valodas kursi, koris. Nometnes dalībnieki nodarbojas arī ar sportu un spēlē šachu. UNRRA's rīkotajā ārzemnieku vakarā Bad-Aiblingā brukmīlieši tautas tērpos piedalījās ar dziesmām un tautiskām dejām. — Nometnes komandants inž. Aleksejs Azelickis. Te mīt bij. dep-ta dir. Fricis Roze, māc. Jēk. Osis, Dr. Jānis Vieže, agr. Teod. Rublis, inženieŗi Bruno Daniševskis, Rob. Erdmanis un Kārlis Gailītis, māksl. Kārlis Tilts, komp. Elza Gusmane, Dr. Velta Klāsone, zobārste Austra Lejniece, skolotājas Brunhilde Ziemele, Paula Mundarevska, Matilde Eglīte, Auguste Rutule, Nīna Brenholma un Vēra Fukse.

Fr. R.

Dingolfingā, z-a no Landshūtas,

privāti mīt ap 80 latviešu, kas te pag. ziemā nokļuvuši visvairāk no Zalcburgas, kur latviešiem — patvēruma meklētājiem, tāpat kā daudz citās vietās Vācijā, bija paziņots, ka pilsētās viņiem apmesties aizliegts. D-gas pilsētiņā un apkārtnē uz straujās Izaras krastiem latvieši sākumā atraduši pajumti un daudzi arī darbu. Tagad lielākā daļa domā par pāriešanu uz lielākām latviešu nometnēm, kur bērniem būtu skola un pieaugušiem sabiedrība un kultūras darba iespējas. Ar uzturu nenoteikti, — lielāku devu saņēmuši tikai tie, kas izteikuši gatavību dzīvot nometnē, ja tādu iekārtotu. Latviešu komitejā darbojas mag. oec. V. Bankers, R. Lagzdiņš un N. Daulbergs.

V. Bankers

Firtas 3 nometnēs

novietoti arī latviešu bēgļi, kas te nokļuva visvairāk 21. jūlijā pēc savu līdzšinējo bēgļu mitekļu pamešanas Tīringijas Gērā, Ceilenrodā, Plauenā u. c. Daudzi jau agrāk bija spiesti pamest Breslavu, Drēzdeni un Sudetiju, bieži vien mērojot ceļu uz Tīringiju kājām un nonākot tur tikai ar to, kas katram palika mugurā. Liela daļa tagad seviški asi izjūt apavu trūkumu. UNRRA's pārzināmā nometnē *(DP Camp, Frauenstraße 15, Fürth)* patlaban 290 latviešu, bet nometnes iekšējā vadībā tās vecāki iemitnieki - poļi. Latvieši te nodibinājuši savu pamatskolu skol. Dūcmaņa vadībā. Skolu apmeklē bērni arī no pārējām nometnēm Firtā. Vidusskolas vecuma bērnus daži vecāki jau sūta uz 16 km attālo Fišbachas nometnes latviešu vidusskolu pie Nirnbergas. Kad tur iekārtos internātu, firtiešu skolēnu pieplūdums būs vēl lielāks. Izdevējs un mākslas aģentūras vad. Oto Krolls organizē sabiedriski kultūrālo darbu. 2. sept. latviešu svētbrīdis Sv. Pāvila baznīcā iepriecināja nevien Firtas latviešus, bet arī amerikāņu kaŗavīrus un UNRRA's vadības pārstāvjus. - Ap 300 latviešu mīt citā nometnē *(DP Camp, Schwabacherstr. 86, Fürth),* kur iekšējā vadība tāpat poļu rokās. Trešā nometnē *(Latvian Camp, Königstr. 105, Fürth)* vienīgi ap 100 latviešu. 2 pirmajās nometnēs dzīvo arī igauņi un daži lietuvieši. - Firtas latvieši, kuŗu vidū maz mākslinieku, priecātos, ja citur Bavārijā vai pārējā Vācijā dzīvojošie latviešu mākslinieki pie izdevības neaizmistru arī Firtas - Nirnbergas apvidū mītošos tautiešus.

O. Eliņš

Gīncburgas un Nei-Ulmas apriņķī

vairums latviešu ieradās pag. gada oktobrī. Lielākās grupās viņus nodarbināja Majeru metallu un mēbeļu fabrikā Nei-Ulmā (150 latviešu no Bītigheimas „Durchgangslager"), municijas fabrikā Štrasas ciemā, 13 km no Ulmas (125 latv.) un metallfabrikā Leibi ciemā (115). Abas pēdējās grupas nāca no Dachavas transita nometnes. Mazākās grupās latviešiem bija jāstrādā arī citās fabrikās, bet atseviškas ģimenes apmetās privāti. Nei-Ulmas apriņķī vien bija ap 500 latviešu. — Gaisa uzbrukumos un kaŗa darbībā latvieši te cieta samērā maz. 1. marta uzlidojuma laikā Nei-Ulmai bez vēsts pazuda 12 g. v. Jānis Neimanis un aprīļa beigās pie Ludvīgsfeldas zemlidotāji nošāva 18 g. v. Imantu Straumiņu. — Gīncburgas pilsētā un apriņķī bija apmetušies daži desmiti latviešu.

Tūlīt pēc amerikāņu atnākšanas latvieši no Leibi ciema nokļuva stingri apsargātā ārzemju strādnieku un bijušo gūstekņu savākšanas nometnē Ulmā. Pēc kādas nedēļas viņus pārvietoja uz apsargāto nometni Švēbiš-Gmindā, kur tie nodzīvoja līdz augustam. Kur viņi atrodas patlaban, par to noteiktu ziņu nav. Pa ceļam šie latvieši zaudēja lielāko daļu no savām mantām.

Jūnija sākumā noorganizējās Ludvīgsfeldas nometne no Majeru fabrikās strādājušiem latviešiem un lietuviešiem. Nākot klāt vēl citiem latviešiem, pa lielākai daļai no franču okupācijas zonas, augusta sākuma te bija jau pāri par 300 latviešu. Tā kā šejienes barakas ziemas dzīvei nepiemērotas, tad lielākā daļa latviešu pēdējās nedēļās pārvietojās uz Kleinkēcas latviešu nometni pie Gīncburgas. Ludvigsfeldā paliek vēl ap 100 latviešu un 80 lietuviešu, — nometne atrodas likvidācijas stadijā. Vasarā te darbojās koris konservātorista Aug. Dzeņa vadībā un sporta pulciņš. Plašāks sarīkojums bija Zāļu vakarā.

Jūnija vidū noorganizējās Zendenas (Senden) latviešu nometne, 12 km no Ulmas uz Memmingenas ceļa. Pa daļai barakās, pa daļai privātdzīvokļos te dzīvo 70 latviešu. Nometni vada cand. oec. Teod. Ducēns.

Štrasas latviešu nometne, puscelā starp Ulmu un Gīncburgu, noorganizējās jūlija sākumā. Tagad te 120 latviešu un 15 igauņu. Puse dzīvo Štrasā, kur nometnei nodotas 4 dzīvojamās mājas, pārējie kaimiņu ciemu privātdzīvokļos. Latviešu komitejas pr-dis te Rīgas tautskolu insp. M. Celms, nometnes komandants māc. Fr. Ruperts.

Kleinkēcas latviešu nometnei pie Gīncburgas augusta sākumā pamatu lika 83 no Čechoslovakijas atbraukušie latvieši, kuŗus novietoja municijas fabrikas strādnieku barakās. Tad nāca klāt daļa Ludvigsfeldas latviešu un vēl citi, kas līdz tam dzīvoja izkaisīti. Patlaban te ap 500 latviešu. Dažus km attālajā Gīncburgā ik svētdienas latviešu dievkalpojumus vada Valmieras māc. Anševics, Iecavas māc. J. Lūsis un Liepājas māc. Fr. Ruperts. Nometnes latviešu komandants J. Greiselis, palīgs miertiesn. Braslis.

Visas 4 nometnes uzturu saņem no Gīncburgas UNRRA's komandantūras un apgādes ziņā nostādītas labi. Gīncburgā un apkārtnē neliels skaits latviešu dzīvo vēl privāti un uztura ziņā atrodas vāciešiem līdzīgā stāvokli.

Ingolštates nometnē

dzīvo rakstn. Jonāss Miesnieks un Latvijas konservātorijas trompetes klases doc. Dr. Jānis Skrastiņš. Par tautiešu veselību nometnē rūpējas Dr. E. Baštiks.

Landsbergā pie Lechas,

d-r no Minchenes, J. Jirgensons jau maijā noorganizēja vienu no pirmajām latviešu nometnēm Bavārijā. Tagad te ap 50 tautiešu. Labi izdevies Jāņu vakars deva ierosmi nākamajiem sarīkojumiem, kuŗos piedalās dzied. Milda Langenfelde. - *Buchlojā* (Buchloe) dažas latviešu ģimenes. Inženieŗi V. Skuja un E. Bajārs iekārtojuši radioaparātu labošanas plašu darbnīcu, apkalpojot arī amerikāņu karavīrus. - *Bad-Vērishofenā* (Bad Wörishofen) 86 tautieši iekārtojušies seviški labi, jau kopš pavasara dzīvojot par brīvu greznajās kūrvietas viesnīcās, kur gan jaunpienācējiem vietas vairs nav. 12 bērniem ir savs bērnu dārzs. Latviešu bēgļu gaitu pieredzē vai vienīgo „luksa" nometni noorganizējis volejbolists Im. Gutmanis, tagad to vada žēls. māsa E. Roze. Te arī ārsti A. Podnieks un A. Čuriskis un inž. N. Dombrovskis. - *Mindelheimas* nometnē ap 70 latviešu. Nometni vada I. Lezdkalns, te arī dzied. Everta. - *Kaufbeirenas* pilsētā un apkārtnē ap 120 latviešu, kas dzīvo privāti un tikai nedaudzi pilsētā iekārtotā Baltijas tautu bēgļu nometnē. Arī privāti dzīvojošie dabū papildu devas, saņemot 2.000 kaloriju dienā. Latviešus te pārstāv mag. iur. M. Bergs. *Stanislavs Rāzna*

Landshutā un tās apriņķī,

puscelā starp Regensburgu un Mincheni, septembŗa pirmajā pusē dzīvoja ap 450 latviešu. Ar militārās valdības rīkojumu visus Baltijas valstu bēgļus tagad sākts pārvietot uz Ambergu, kur ziemas nometnēs paredzēts izmitināt ap 4.000 latviešu, lietuviešu un igauņu Landshutas latviešu komiteja, kas ievēlēta pilsētas un apriņķa bēgļu sanāksmē 13. jūn., pagaidām vēl darbojas. Tās adrese: *Latvian Committee, Theaterstr. 63, Landshut, Niederbayern (13a).* Komitejas pr-dis Jelgavas technikuma dir. inž. A. Spulģis, viņa biedrs O. Krādziņš, sekretārs A. Lūsis, locekļi K. Dzirkalis, Rīgas zv. adv. Osk. Melnbrencis, agr. A. Sala un skol. Ērika Velde. 2.000 kaloriju dienā landshutieši saņēma jau no. 26. maija. Pilsētā viņiem bija 6 nometnes un laukos 9, pa lielākai daļai viesnīcu ēkās. Katra ģimene uzturu saņēma uz rokas. Pēdējā laikā apgādi bija pārņēmusi UNRRA. Tautiešu vidū ir doc. inž.-kīm. P. Krūmiņš, inž.-kīm. K. Švanks, Liepājas ārsts O. Zeidaks, veterinārārsts K. Silgals, proviz. Fr. Dekmeiers, mag. oec. O. Zīraks, banku darbin. F. Silvestrs, rūpn. A. Vītols, mag. math. Millere. Tūlīt pēc Vācijas sabrukuma konstruējušos latviešu komiteju vadīja A. Lediņš. Kultūrālais darbs nepaguva izvērsties. A. Lūša redakcijā 1 eksemplārā 3 reizes iznāca žurnāls „Landshutas Latviešu Dienas Grāmata". Ik ceturtdienu komitejas telpās latviešu pārrunu vakari. Garīgo aprūpi vadīja Mazirbes māc. Teobalds Āviks, kas tagad pārcēlies pie tuviniekiem Vircburgā. Dievkalpojumos dziedāja brīvmāksl. Liepiņa-Zake. Neihauzenas nometnē angļu valodu mācīja mag. phil. P. Grieniņš. Trūkumā nonākušos tautiešus atbalstīja pašu palīdzības un pabalstu fonds. Darbojās latviešu kurpnieku darbnīca. Nav izslēgts, ka daļa mūsu bēgļu arī turpmāk paliks Landshuta. *Imants Sveilis*

Regensburgā

iepretim amerikāņu komandantūrai - M. Luter Str. 4 iekārtota latviešu, lietuviešu un igauņu kopēja virtuve. To ieteicams izmantot ceļotājiem, - bez kuponiem tautieši te par nelielu atlīdzību dabū pusdienas un vakariņas

Osv. Akm.

Vaserburgas pilsētā un apriņķī,

a. no Minchenes un z. no Rozenheimas, privāti apmetušies pāri par 100 latviešu. 2. sept. viņi ievēlēja Latviešu komitejā P. Pupuru, Franci Loginu, A. Apkalni, M. Blumbergu un P. Karasu. Komiteja cenšas panākt ar UNRRA's palīdzību latviešu nometnes iekārtošanu, kam ir izredzes, jo vietējā UNRRA's komandā strādā arī 5 mūsu tautietes. Latviešiem, kas aizvien vēl strādā par laukstrādniekiem pie bavāriešu zemniekiem, dzīves apstākļi smagi, jo bavārieši nedod pat pietiekamu ēdienu. Vaserburgiešiem trūkst arī garīgās aprūpes, jo apriņķī nav latviešu mācītāja.

Ls.

Vircburgas

Latviešu komitejas pr-dis ir pirmā pasaules kaŗa latviešu strēlnieku tēvs J. Goldmanis, viņa biedri A. Akmeņkalns un Skujiņš, sekretārs ģen. Lavenieks, kasieris Kalniņš, locekļi Dr. Zakītis un Kaņepājs. Komiteja par saviem galveniem uzdevumiem uzskata visu Main-Frankenas apgabalā dzīvojošo latviešu bēgļu reģistrēšanu un latviešu bijušo karavīru aprūpību. Pirmajam uzdevumam katra latviešu nometne, grupa un tml. lūgta sazināties ar A. Akmeņkalnu Vircburgas centrālajā nometnē. Otra uzdevuma veikšanai LSK pārstāvība veido gādnieku grupu ar ģen. Lavenieku, bij. ministru E. Laimiņu, plkv. Bīskapu un LSK pārstāvi Zālīti. - Atzīmējot pasaules kaŗa noslēgumu ar Sabiedroto uzvaru, komiteja apsveica Militārās valdības pārstāvi un pārvietoto personu daļas vadītāju, kas abi solījās latviešu sveicienus nodot amerikāņu augstākām instancēm. - 2. sept. Vircburgas centrālajā nometnē laikrasta „Latviešu Dzīve" (varēja iznākt tikai 1. n-rs) redakcija rīkoja ļoti plašu rakstnieku rītu. Jānis Kadilis referēja par rakstniecību trimdā un lasīja atmiņas par grāmatām un autoriem, savus dzejoļus lasīja Valdis Mežezers, romāna fragmentu Girts Salnais, noveli Knuts Lesiņš, stāstu Henrijs Mors (Valdas Moras brālis) un feletonu Jānis Mikelsons, kas ir arī 2 romānu autors. Teodora Zeltiņa dzejoļus lasīja Adijāne. Spēlēja vijolniece Ludmilla Ziedone un dziedāja Tautas teātŗa tenors Ādolfs Lācis.

PĀRĒJĀ VĀCIJĀ

Latviešu zinātnieki Vācijā

Angļu joslā dzīvo Latvijas universitātes profesori K. Ābele, Fr. Gulbis, E. Gēliņš, L. Slaucītājs, A. Liepiņš, P. Lejiņš, N. Rozenauers, J. Balodis, J. Inveiss, K. Kundziņš, P. Kundziņš, A. Raisters, J. Kārkliņš, E. Dunsdorfs, E. Pētersons, J. Prīmanis, T. Celms, M. Bīmanis, E. Jākobsons un E. Zariņš, docenti O. Grotāns, E. Leimanis, R. Siksna, S. Slaucītājs, L. Šulcs, R. Rāfaelis, E. Šturms, P. Putniņš un N. Vētra, privātdocenti O. Mellis, A. Apinis, E. Šturma, E. Šmits un J. Kalnājs, asistenti J. Čudars, A. Perechvalskis, T. Ansberga, O. Jirgensons, K. Jākobsons, J. Eglītis, O. Plekšs, H. Kundziņš, Kukainis, E. Kiploks, J. Blumbergs un E. Ence.

Latviešu teātris arī Ziemeļvācijā

Angļu joslā Ziemeļvācijā nodibināts un par Latviešu teātri nosaukts ansamblis, kuŗa mākslinieciskais vadītājs ir O. Uršteins un techniskais vad. H. Skrastiņš. Ansamblī darbojas rež. J. Zariņš, Milda Zīlava, komp. K. Lietiņš, Alma Mača, R. Mucenieks, V. Štāls, K. Gērmanis, K. Baltpurviņš, H. Gobzine u. c. Teātris apmeklēs bēgļu nometnes, sākot ar M. Zīverta „Kīnas vāzes" iznādi Lībekā, bet pastāvīgā mītne tam Mērbekas nometnē.

Amerikāņu okupācijas zonas

ziemeļrietumu daļā Latvijas Sarkanā krusta darbu vada LSK galv. valdes agr. darbinieks Aleksandrs Gārša, kuŗa birojs līdz turpmākam atrodas Heidelbergā *(Latvian Red Cross, Sophienstr. 5, Heidelberg).* Šinī daļā LSK pārstāvji darbojas no Ašafenburgas - Heidelbergas līdz Visbādenai - Hanavai, palīdzot tautiešiem pazudušo ģimenes locekļu - karavīru u. c. piederīgo meklēšanā, sniedzot informāciju un atseviškos gadījumos arī drēbes un naudas pabalstus lielākā trūkumā nonākušajiem bēgļiem. Domāts organizēt pirmo medicīnisko palīdzību, seviški preventīvās medicīnas laukā. Sakopota meklējamo personu un apgabalā apmetušos latviešu kartotēka, arī par latviešu 3 lielajām nometnēm Mannheimā, Visbādenā un Hanavā.

LSK pilnvarotie lūgti noorganizēt vietējas ambulances ar ārstu palīdzību, pēc iespējas piesaistot vizītējošo žēlsirdīgo māsu. Lūgums iesūtīt ārstu un žēlsirdīgo māsu sarakstus, ievērojot pie tam, ka nevienu nemēģinās piespiest uzņemties kādu pienākumu, ja pats to nevēlas. Sarakstos jāuzrāda, kas vēlas strādāt medicīniskās palīdzības darbu latviešu labā, ja LSK šādu darbu izdotos izvērst plašāk. Par ambulatoriskas darbības uzsākšanu tāpat lūdz ziņot šim birojam vai LSK Heidenheimā, ja pēdējā ir tuvāka. *A. Gārša*

Eslingenā pie Nekāras

viena no rosīgākām Virtembergas latviešu nometnēm, kuŗā jau ap 800 tautiešu. Iemītnieku skaita straujais pieaugums nometnes vadībai rada jaunas problēmas, jo grūti atrast jaunas piemērotas telpas. Nometnes centra un vadības adrese: *Latvian Camp, „Burgschule", Hindenburgstr. 13, Esslingen, Württemberg.* Nekārtībā atstātā vācu kaŗa slimnīcas ēka te īsā laikā ārpusē un iekšpusē saposta un iztīrīta. Te arī mag. iur. B. Laupača vadāmā latviešu pamatskola un ģimnazija ar internātu pāri par 30 tālākdzīvojošiem skolēniem. Periodiski iznāk „Jaunā Diena", darbojas latviešu bibliotēka, svešvalodu un techniski kursi un dažādi amatniecības pasākumi. Nometnes latviešu ievēlētās komitejas pr-dis Jēk. Arājs, kas ir arī visu Baltijas tautu pārstāvis E-nā, locekļi mag. iur. B. Laupačis, mag. iur. V. Pakalnietis, A. Petermanis, A. Zicmanis un A. Burģis. E-nā pa laikam sanāk Virtembergas latviešu bēgļu pārstāvji, lai kārtotu tautiešu sadzīves lietas visas Virtembergas apjomā. 26. aug. dievkalpojumu vadīja archibiskaps prof. Dr. theol. T. Grīnbergs, kas aicināja latviešus pār visu saglabāt vienprātību. *V.*

Skaistajā Gētingenas pilsētiņā

z-a no Kaseles kopš pag. rudens patvērumu bija atradušas pāris desmitu latviešu ģimenes, kam arī drausmīgākie kaŗa mirkļi pagājuši pustīdz gaŗām, jo pilsēta no kaŗa darbības cietusi samērā maz. Pārkārtojot okupācijas zonas, jūnija beigās te saplūda tuvu pie 500 latviešu bēgļu. Ar lielām grūtībām viņu izmitināšanai izdevās dabūt bij. kafejnīcas 3 stāvu māju pilsētas nomalē, kalnā, koša parka malā. Te latviešiem tāva apmesties uz nenoteiktu laiku. Trūkstot izredzēm uz brīvu uzturu un uz pastāvīgām ziemas mītnēm, lielākā daļa tautiešu G-nu atstāja jau jūlijā. Palikušajiem ar Latviešu komitejas pr-di prof. L. Šulcu un locekļiem sūtniecības padomnieku J. Riekstiņu, nodokļu insp. K. Baltāru u. c. tomēr izdevās atrisināt arī šīs problēmas, un no 20. aug. kopmītnē atrodošies tautieši saņem brīvēdināšanu: rītos un vakaros kafija, pusdienās gaļas ēdiens. Pārējo pārtiku (dienā 2.017 kaloriju, dārzeņus un kartupeļus ierēķinot) saņem uz rokas. Militārās valdības komandantūra latviešu bēgļu aprūpi še uzdevusi Anglijas Sarkanajam krustam. Mūsu gētingieši tāpēc cer pa retam dabūt arī Sarkanā krusta sainīšus. Vela daļai tautiešu jau dalīta. Ar G-nas universitātes darbības uzsākšanu pilsētā sarodas daudz latviešu studentu, kam gan nav lielas izredzes studiju turpināšanai, jo universitātē vispār ārkārtīgi daudz studētgribētāju. Latviešu komiteja pieprasījusi militārai valdībai, lai G-nas universitātē latviešiem paredz 50—60 vietu. Par mācības spēkiem universitātē jau saistīti prof. T. Celms un prof. L. Šulcs, bet lektors J. Vīgrabs strādā bibliotēkā. Latviešu kopmītnē patlaban ap 150 tautiešu. Viņu vidū glezn. J. Dreimanis, vairāk inženieŗu, architektu, juristu. G-nas pilsētā un apkārtnē dzīvo vēl pāri par 100 latviešu. Kopmītnei telpas solīts remontēt, kādēļ te izredzes palikt arī pa ziemu. Telpu šauruma dēļ jaunpienācējus vairs nevar novietot. Kopmītnes adrese: *Latvian Camp, Herzberger Landstr. 108, Göttingen.* To vada Kārlis Baltārs. Latviešu komitejas adrese: *Latvian Committee, Theaterstr. 8, Göttingen.* Ar gētingiešiem angļu zonā dzīvojošie var sarakstīties, jo pasts darbojas normāli. *K. Baltārs*

Kā tas notika?

„Vai kaŗš būs?" - tas bija likteņīgais jautājums, par kuŗu kopš Minchenes vienošanās zīlēja latviešu sabiedrība un par kuŗu raizēm domāja tie, kam bija jānes atbildība par Latvijas valsts likteni. Ja ārzemju laikrakstos un diplomātu sanāksmēs izskanēja nenoteikts vērtējums - brīžiem mierinājums un brīžiem neizbēgamā kaŗa draudi, tad spilgtu liecību par kaŗa nenovēršamību deva lielā parāde Berlīnē Hitlera dzimšanas dienā 1939. g., kas pasaulei atklāti demostrēja vācu armijas gatavību kaŗam. Lai gan Vācijas diplomātija ar dažādiem šacha vilcieniem centās pierādīt Vācijas miermīlību, visam tam cauri bija saskatāms kaŗš ļoti tuvā nākotnē.

Mūsu valdībai šinī jautājumā nebija nekādu domstarpību. Mūsu militāro un diplomātisko pārstāvju ziņojumi no ārzemēm bija nepārprotami. Kad kāda mūsu prezidentam darbā tuvu stāvoša persona domāja, ka mēs gaidāmā konfliktā varēsim palikt neitrāli un, tirgojoties ar abām pusēm, labi nopelnīt tāpat kā Zviedrija pirmā pasaules kaŗā, tad prezidents atbildēja: „Ja mēs no šī kaŗa izietu kaili, bez apģērba un tikai paturētu savas galvas uz pleciem, tad mēs varētu būt laimīgi."

Līdz ko 1939. g. vasarā Vācija pacēla Dancīgas problēmu, bija skaidrs, ka iniciātīva un arī līdzekļu izvēle paliek Vācijas rokās. Kad Polijas ārlietu ministrs Beks Londonā saņēma Anglijas garantijas, bija skaidrs, ka Polija Dancīgas jautājumā nedomā tālāk piekāpties un izšķiršanās par kaŗu un mieru atkariga vienīgi no Hitlera. Ja par Vācija keizaru Viļumu 2. kādreizējais Anglijas ministrs Eduards Grejs bija teicis, ka Viļums esot salīdzināms ar smagi apbruņotu kaujas kuģi bez stūres, kas cilvēcei var nodarīt lielu postu, tad Hitleru varēja salīdzināt ar grandiozu spridzināmās vielas lādiņu, ar kuŗu vieglplātīgi rīkojas neatbildīgi cilvēki, nemaz neapdomādami, ka eksplozijā var aiziet bojā arī pati Vācija. Kāds bija Latvijas stāvoklis kaŗa draudiem tuvojoties? Valdība apzinājās stāvokļa nopietnību un, ar vislielāko uzmanību apsverot politisko situāciju, izvairījās no katra draudzības piedāvājuma kā no austrumu, tā no rietumu kaimiņa, lai neiesaistītos vienā vai otrā politiskā orbitā. Tajā pašā laikā steigšus veica sagatavošanās darbus, kas noritēja militārā un saimnieciskā plāksnē.

Pēc prezidenta priekšlikuma nodibināja valsts aizsardzības padome. Pēc tās nodibināšanas ministru kabinets arī pēc prezidenta ierosinājuma pieņēma likumu par valsts aizsardzības fondu. Kopā ar ārkārtējo budžetu un kārtējā budžeta summām līdzekļi valsts aizsardzībai sasniedza turpat 100 milj. latu, kas līdzināja pusei no valsts gada budžeta. Vispār prezidents pārņēma savās rokās visu valsts aizsardzības organizēšanu, jo ātrai mūsu pretošanās spēka kāpināšanai vairs nepietika ar parastām, līdz tam pielietotām metodēm. Kaŗa lietu speciālisti valsts aizsardzības padomē ziņoja par kaŗa techņikas straujo attīstību un par mūsu ieroču nepiemērotību. Piemēram, gadu iepriekš Ungārijā iepirktie prettanku liegabali to vājo caursišanaś spēju dēļ bija zaudējuši savu nozīmi cīņā pret jaunkonstruētiem tankiem, kādi pirms gada vēl nebija.

Lielākie ieroču pasūtījumi pirmskaŗa vasarā bija 96 haubices, no kuŗām 12 pasūtīja Vācijā „Reinmetall'ā", bet 84 Čechoslovakijā „Škodai". Par ieročiem bija jāmaksā ne ar pārtikas līdzekļiem, kā līdz tam, bet valūtā vai linos. No pasūtītām haubicēm līdz kaŗa sākumam saņēmām tikai 12 no „Reinmetall'a", bet no „Škodas" nevienu, lai gan šim uzņēmumam bija iemaksāts avanss 3,5 milj. latu apmērā. Anglijā iepirkām modernus iznīcinātājus. Ar Angliju notika sarunas arī par automātisko ieroču pirkšanu. Smagos ieročus Anglijā pirkt tai laikā vairs nevarēja, jo tie bija nepieciešami pašai Anglijai. No Vācijas izdevās iegūt apvidus mašīnas. Jāpiemetina, ka ieroču cenas tajā laikā jau bija kāpušas ārkārtīgi.

Pēc bazu ierīkošanas valdība noslēdza lielāku līgumu ar Krieviju par tanku un prettanku ieroču pirkšanu, apmēram 21 milj. latu vērtībā. Ap 20 tanku mēs no Krievijas arī saņēmām, bet ar nepiemērotu municiju. Krievi saņēma no mums pretvērtību pilnos apmēros. Norēkināšanos izdarīja tā, ka mēs uzņēmāmies bazēs novietotā krievu kaŗaspēka dalēju apgādi.

Lai stiprinātu mūsu bruņotos spēkus, iesauca apmācībā instruktorus, pastiprināja aizsargu militāro apmācību un apbruņoja tos ar automātiskiem ieročiem. Aizsargus pārkārtoja territoriālās vienībās tā, lai savā lielākā dalā tie paliktu neiesaukti un, kaŗam izceļoties, kā territoriālā kaŗaspēka daļas, papildinātas ar vietējo garnizonu smago ieroču vienībām, varētu tūlīt stāties pretim ienaidniekam.

Bruņošanās nepieciešamības jautājumā ministru kabinetā valdīja pilnīga vienprātība. Notikumi attīstījās mums launā virzienā. Baltijas valstis varēja palikt vienas pašas, varēja nonākt konfliktā kā ar vienu, tā otru kaimiņu. Garastāvoklis bija pesimistisks. Līdztekus tiešam bruņošanās darbam ritēja mūsu gatavošanās saimniecības laukā. Bija skaidrs, ka, izceļoties kaŗam, mūsu nelaimīgā ģeopolitiskā stāvokļa dēļ, mums būs slēgti jūŗas ceļi. Tāpēc iepirka degvielas, eļļu, vilnu, kokvilnu, metallus un citas izejvielas un pusfabrikātus, kuŗus mēs kaŗa gadījumā no Rietumeiropas vairs nevarētu ievest. No agrākiem gadiem mums bija pietiekoši daudz uzkrāts, kuŗu līdz krievu ienākšanas brīdim arī gandriz pilnīgi izlietojām. Zelta fonds palika neskarts. Da-

žādu iemeslu dēļ dala iepirkumu gan nokavējās, un tankkuģi ar benzīnu Latviju vairs nevarēja sasniegt. Tas pats notika ar kokvilnu. Tā arī izskaidrojams, ka benzīna un petrolejas mums aptrūka jau pirmos kaŗa mēnešos. Zināmu uzlabojumu panāca, iegādājoties šos produktus no Krievijas.

Lieki uzsvērt, ka visas šīs aktīvitātes ierosinātājs, uzturētājs un virzītājs kā attiecībā uz bruņošanos, tā saimnieciskās neatkarības nodrošināšanā bija Kārlis Ulmanis ar savu neizsīkstošo enerģiju un izdomu, bagātību. Pārējie ministru kabineta locekļi pēc labākās apziņas centās šo darbu atvieglot. Jāpisvītro, ka visā pirmskaŗa valdībā nebija ne mazāko principiālas dabas domstarpību...

... UN CITUR

Ziņas no Latvijas

Zviedrijas latviešu laikraksti sniedz plašākas ziņas par dzīvi un vadītājām personām Latvijā. „Latvju Ziņas" 24. n-rā saka, ka Rīga tagad kļuvusi jau puskrieviska pilsēta. Tas pats esot sakāms par dažiem lauku stūŗiem. Žaņa Spures vietā, kas laikam vairs neesot starp dzīvajiem, Latvijas komūnistu partijas CK otrs sekretārs blakus Kalnbērziņam ir Ļevs Ļebeģevs. Dzelzceļus pārvalda plkv. Kuzminovs, Latvijas banku - Gulknickis, zemkopības komisāriāta ražošanas daļu - Tomiševs, galvenais agronoms ir Mokrovs (laikam tikai sagadīšanās, ka vācu okupācijas laikā šai amatā bija Suchovs). Kirchenšteins joprojām ir Augstākās padomes prezidija priekšsēdis, bet sekretāra Pētera Blaua vietā ir K. Prieže. - Mākslas lietu pārvaldes pr-ks ir Fricis Rokpelnis un tā biedrs A. Āboliņš. Valsts operas un baleta teātris vēl nav ticis savās telpās un pagaidām spēlē Amatnieku biedrības zālē. Diriģenti Leonīds Vīgners, A. Pārups un kā viesi viens otrs krievs. Dzied Berzinska, Ludiņa, Kortāns, A. Daškovs, Irāida Jansone, bet nedzied M. Brechmane-Štengele. Drāmas teātris darbojas savās agrākās telpās. Direktors Alfrēds Austriņš, režisors Amtmanis-Briedītis. Repertuārā „Pazudušais dēls", „No saldenās pudeles", Viļa Lāča „Vedekla" un vairāki krievu autoru darbi. Vecajās telpās palicis Dailes teātris. Tanī direktors Leonīds Leimanis, režisors E. Smilģis, drāmaturgs Valdis Grēviņš. Repertuārā Upīša „Spartaks", Vulfa „Svētki Skangalē" un krievu lugas. Strādnieku teātris apvienots ar opereti un Tautas namā spēlē vienā laidā Kalmaņa opereti „Silva". Atvērts Ceļojošais teātris. Tā mākslinieciskais vadītājs Sigurds Melnalksnis. Recenzijas par teātŗiem raksta Jānis Grots, radiofonā tādas lasa V. Grēviņš, bet Anna Grēviņa par operas uzvedumiem un koncertiem. Rīgas radiofonam savi solisti: Richards Veide, Dora Brutāne, Anastāsija Stepulāne, Georgs Koršunovs. No mūzikiem radiofonā katru dienu spēlē Hermanis Brauns, vēl dzirdēti nopelniem bagātais Zachodņiks, pianists Igors Kalniņš. Radiofona lielo orkestri diriģē Dm. Kuļkovs, mazo - Teodors Vējš, bet radiofona kori vada Krasnopjorovs. No aktieŗiem dzirdēti L. Špīlberģe, M. Šmitchene, Em. Viesture, I. Laiva, Filipsons, K. Klētnieks un Edg. Zīle. - Padomju Latvijas 5 gadu jubilejā pieškirts zinātnē un mākslā nopelniem bagātā darbinieka titulis komponistam Liepiņam (komponējis jauno Padomju Latvijas himnu), keramikim Georgijam Kruglovam un jaunajam konservātorijas direktoram Jānim Ivanovam (komponējis simfoniju par Vācijas uzbrukumu un sakāvi). - Kā „Latvju Ziņas" vēstī, Pionieŗu Pilī (Rīgas pilī) mākslas daļas vadītāja O. Aināre sarīkoja skolēnu zīmējumu izstādi. Bija izstādīti 500 skolēnu zīmējumi par tematu „Tēvijas kaŗš". Īpaša žūrija - Akadēmijas rektors U. Skulme, prorektors Kruglovs, E. Veilands un Skučs izvēlējās labākos zīmējumus, kas nosūtīti uz Maskavu. - Rīgā iznāk 2 lieli dienas laikraksti: „Sovetskaja Latvija" un „Cīņa". Pēdējo iespiež Blaumaņa ielā 38/40, kur ierīkots arī Rakstnieku savienības grāmatveikals, kur „pērk un pārdod arī lietotas vērtīgas grāmatas". Bez tam latviešu valodā iznāk nedēļas avīze „Māksla un literātūra", kur daudz raksta Jānis Sudrabkalns.

— Pad. Latvijas veselības komisārs ir Amerika, ārlietu Vāleskalns, mežsaimniecības Gustsons, tirdzniecības Paegle, Rīgas izpildkomitejas pr-dis Deglavs un universitātes rektors Kadeks.

— „Aftontidningen" ziņo, ka Kārlis Ulmanis pēc aizvešanas uz Pad. Savienību esot strādājis par agronomu kādā Ufas apgabala kolchozā. 1943. g. vasarā viņu kērusi sirdstrieka. Bij. ārlietu ministrs Munters kopš Latvijas „pievienošanas" 1940. g. strādājot kādā Čeļabinskas skolā par svešvalodu skolotāju.

— Pēc Zviedrijas latviešu preses ziņām Rīgā miris slavenais latviešu bibliofils un bibliografijas celmlauzis Jānis Misiņš. - Pag. gada beigu ceturksnī Kurzemē no dzīvo vidus šķīries (pēc dažām ziņām bolševiku gaisa uzbrukumā) bibliografs un bibliotēkārs Augusts Ginters.

Anglijā

Londonā iznāk laikraksts latviešu valodā „Londonas Avīze". Jūlijā tam iznācis 41. n-rs. Tanī ievietots ievadraksts, kuŗā apskatīts jautājums, kas būs ar Latviju. Laikraksts analizē pašreizējo Eiropas politisko karti un konstatē, ka mēs neesam vieni, kuŗu nākotne tīta neskaidrībā. Baltijas valstīm līdzīgā stāvoklī atrodas arī visas Balkānu valstis. Vācija pēc sakāves sadalīta iespaida sfairās, pie kam liela tās daļa piekrīt Pad. Savienības pārvaldīšanai un iespaidam. Un arī citās Eiropas daļās izaug jautājumi, kas prasa atrisinājumu. - Laikraksts tālāk konstatē vēstures patiesību, ka pasaule un seviški Eiropa ir pieradusi likt savu gribu sajust un dzīvot saskaņā ar to. Nevar gadu desmitiem ilgi valdīt pret viņas gribu. Šis nenormālais stāvoklis Eiropā pēc „Londonas Avīzes" domām ir galvenais arguments, kas runā mūsu nākotnes brīvības izredžu labā. Mums tikai pašiem jābūt stipriem gribā un izturībā. Mūsu ienaidnieki grib, lai latviešu tautā iesakņojas bezcerība, sakaušanas apziņa, doma, ka mēs esam mazi un vāji, ka mūsu pretinieki lieli un stipri, un ka visi draugi mūs pametuši. Bet nepadosīmies šīm domām! Tas ir svarīgs iemesls, jo mūsu griba ir mūsu visstiprākais ierocis, ko mums vajaga asināt un trīt.

Savienotās Valstīs

Pēc kapteiņa J. Lejnieka informācijas no Ņujorkas, ar Latvijas karogu vēl brauc tvaikonis „Kegums" (kapt. Kiršfelds), ar Panāmas karogu „Everagra" (kapt. Bols un latviešu komanda). Anglijā ir „Elizabete" (kapt. Millers), „Ramava" (kapt. Šmits) un „Miervaldis" (ar angļu kapteini un komandu). Neatzīstot Latvijas bolševistisko okupāciju, Anglija 1941. g. decembrī pārņemusi tās ūdeņos esošos Baltijas valstu kuģus, atstājot darbā agrākos kapteiņus un komandas ļaudis. - Tv. „Katvalda" torpēdēts 1942. g. 24. augustā celā uz Kanādu. 3 cilvēki gājuši bojā, bet 39 izglābušies.

— Sav. Valstīs iznācis rakstu krājums „One America". Tanī sniegts šāds Amerikas latviešu raksturojums: „Lasīt un rakstīt prašanā latvieši stāv priekšā gandrīz visiem iecelotājiem no Vidus- un Dienvideiropas. Daudz latviešu sasnieguši augstu intelektuālu attīstību. Viņu vidū novērojama tieksme asimilēties, lai gan viņi turas pie latviešu tradicijām un patur savas nacionālās jūtas. Tie dzīvo savrup, un viņiem nav nacionālu organizāciju. Dala noskaņota internacionāli. Latviešu amerikāņu vidū liels procents ārstu, inženieŗu un profesoru, kas liecina par latviešu intelektuālām īpašībām. Viņi nenoliedzami nāk no labas cilts, un Latvija var ar viņiem lepoties."

Šveicē

Zviedrijas latviešu avīze „Latvju Vārds" sniedz kāda tautieša vēstules izvilkumus, kuŗos attēlota noklūšana un dzīve Šveicē. Viņš ielaists Šveicē Konstances pārejas punktā, kad pierobežā blīvējušies bēglu bari. Atpakaļ sūtīti pat franči un krievu mācītāji, bet viņš ielaists pēc Latvijas pases uzrādīšanas. Šveicē viņi novietoti savākšanas nometnē. Nakti gulējis teltī - salmos. Tad aizvests uz mazgāšanās iestādi, kur bijuši 600—700 dažādu tautību bēgli. Pēc 3 dienām tikuši laukā no salmiem un sliktā ēdiena. Stingrā apsardzībā aizvesti uz kādu paputējušu kalnu viesnīcu pie Montrē un 3 nedēļu laikā nemaz nav laisti laukā. Ēdiens bijis slikts un mazās devās. Šai viesnīcā bijuši tikai 2 latvieši, un vispār Šveicē to neesot vairāk par simtu. Šveicē ārzemnieki varot strādāt tikai uz laukiem. Vietējais strādnieks saņemot dienā 20 franku, bet ārzemnieks tikai vienu, kamēr dzīve ārkārtīgi dārga. No Sarkanā krusta saņemot mēnesī 10 franku - pastmarkām. Šveicē seviški lēts esot zelts: 1 gr. Fr. 2,30. Zivis, putnus un augļus varot dabūt bez kartītēm. Sviests, gala un maize uz kartītēm.

Zviedrijā

atļauts iebraukt no Vācijas 40 latviešu bēgļiem, kuŗu piederīgie atrodas Zviedrijā. Tas Latvijas Sarkanajam krustam Lībekā paziņots no Stokholmas.

Zviedrijā februārī pienākusi ziņa, ka uz Pad. Savienību izsūtītais L.U. profesors un Akadēmiskās draudzes mācītājs Edgars Rumba miris.

ĀRLIETAS

(Pēc „The Stars and Stripes")

679,000.000.000 rublu

Padomju Savienībai maksāja 4 gadu kaŗš ar Vāciju, - 13. sept. ziņoja Mas-

kavas radiofons. Šajā summā, kas pamatota uz 1941. g. cenām, neesot ieskaitīti tautas ienākuma zaudējumi, kas radušies ar valsts uzņēmumu sašaurināto vai izbeigto darbibu vai arī ar vācu karaspēka izdarīto pārtikas un materiālu konfiskāciju. Vācieši „pilnīgi vai pa daļai nopostijuši vai nodedzinājuši 1.710 pilsētu un pāri par 70.000 sādžu", iznīcinot miteklus apm. 25 milj. iedzīvotāju. Nopostīto celtņu un pasākumu skaitā bijuši 1.850 lieli rūpniecības uzņēmumi, 40.000 slimnīcu un dziedniecības iestāžu, 84.000 skolu un pētniecības institūtu un 43.000 bibliotēku. Vācieši nokāvuši, rekvizējuši vai aizdzinusi uz Vāciju miljoniem zirgu, liellopu, cūku un citu mājlopu.

— Frankfurtē pie Mainas paziņots, ka „DP" - pārvietoto personu repatriācija tuvojas nobeigumam. Jau repatriēts pāri par 5 milj. personu un atliekošas atradīsies celā mājup vēl pirms septembŗa beigām. Rietumu Sabiedroto pārvaldāmās joslās vēl paliekošo DP vidū 9.000 grieku un 83.000 itaļu, kamēr 440.000 itaļu jau aizsūtīti mājās. Šajās joslās ir vēl 62.000 krievu, kam Padomju Savienības pilsonība nav galīgi noskaidrota. Uz Krieviju atgriezušies jau 2.030.000. Repatriējušies 1.504.000 franču, Vācijā to paliek vēl tikai daži tūkstoši.

— UNRRA's ģenerāldirektors Herberts Lēmanis Savienoto Valstu kongresam pieprasijis pieškirt UNRRA'i atliekošos 550 milj. dolaru no sākumā atvēlētiem 1.350.000.000, jo citādi UNRRA nevarēšot turpināt savu darbību. Lēmanis paziņoja: „Pašreiz ir kritiskais brīdis. Tuvējā ziema Eiropā un Tālos austrumos droši var kļūt par vissmagāko kopš otrā pasaules kara sākšanās."

— Amerikāņu okupācijas zonā Vācijā jēvielu, kapitāla un transporta trūkums līdz ar vācu kara rūpniecības likvidēšanu radījuši „darba spēka pārpalikumu". Bezdarba problēma skar visu vācu tautu. Tanī pat laikā kā paradokss jāatzīmē strādnieku trūkums Vācijas bojāto un nopostīto ēku remontam un pārbūvei, kur 3 nākamos mēnešos varētu izlietot apm. 720.000 strādnieku. Gatavojoties bezdarba stāvokļa paasinājumam, amerikāņu iestādes domā par bezdarbnieku aprūpibas sistēmu un par apdrošinājumu pret bezdarbu saziņā ar pārējām okupacijas varām.

Izdevējs: Bavārijas LNK informācijas birojs.
Galvenais redaktors: Viktors Baltkājis.
Publisher: Information Bureau of the Latvian National Committee in Bavaria.
Editor-in-Chief: Viktors Baltkājis.

„Bavārijas Latviešu Vēstneša"

atsevišķi eksemplāri un izlikšanai latviešu komiteju mītnēs un latviešu bēglu nometnēs dabūjami pret ziedojumiem redakcijas izdevumu segšanai redakcijā, Latvijas Nacionālās komitejas mītnē Minchenē, Herzog-Rudolf-Str. 49. Turpat adresējama visa „Bavārijas Latviešu Vēstnesim" domāta korespondence un informācija. Līdzstrādniekus lūdz pieteikties, iesūtot manuskriptus par sava apgabala, novada, nometnes vai pilsētas latviešu bēglu dzīvi. Citur Vācijā iznākošo latviešu izdevumu redakcijas lūgtas regulāri piesūtīt apmaiņas eksemplārus (2).

Dodot iespēju latviešu bēgļiem Bavārijā un arī visā pārējā Vācijā un Austrijā nodrošināties ar „Bavārijas Latviešu Vēstneša" numuriem, atklāta abonementa pieņemšana. Latviešu komitejām un latviešu nometņu vadībai jāpaziņo redakcijai, cik komitejā reģistrēto vai nometnē dzīvojošo tautiešu vēlas laikrakstu abonēt. Pieteikto eksemplāru skaitu tad paredzēs arī uz priekšu, lai pēc iznākšanas ar mūsu gadījuma pastu tos varētu nosūtīt abonentu pieteicējai komitejai vai nometnei. Abonementu pieņem ik uz divi mēnešiem pret katra abone ta labprātīgu ziedojumu, no piecām vācu markām sākot. Ziedojumu kopsumma piesūtāma reizē ar abonentu skaita pieteikumu. Abonements atjaunojams vismaz mēnesi pirms iepriekšējā abonementa izbeigšanās. Par laikraksta savlaicīgu nesaņemšanu vai abonementa pātraukšanu tehnisku iemeslu dēl redakcija atbildību nevar uzņemties.

Rūta Skujiņa

Cik tu gaiši proti smiet

Cik tu gaiši proti smiet,
Vai tev bēdas gaŗām iet?
— Nē, es tikai savu smeldzi
Remdinu ar smieklu veldzi:
Tad, kad dienas gaisma dziest,
Manās krūtis tumsa briest.
Aicis tad ar delnām sedzu,
Sava mūža sāpes redzu.
Dzīve mācījusi ir,
Ka tās lapas jāaizšķiŗ,
Kur ik burts kā liesmas kvēlums,
Kur ik rinda moku dzēlums.
Rakstus šos tev nelasīt!

Veronika Strēlerte

Kurzemes krasts

Iznira jūŗas krēslainā klajā
Rēgains kuģis, vientuļigs masts;
Sen bij apvārksnis dūmakā placis.
Pēkšņi sāpēs satumsa acis, -
Liesmās atblāzmo Kurzemes krasts!

Tur tā palika - cerību zeme,
Musu slavas un ticības rīts.
Tu, kas trimdai celies un ujies,
Svešiem vilņiem un ūdeņiem laujies,
Uguns zīmi atmiņā liec.

Miera zvani modina tautas . . .
Mūsu miers kad, beidzot, būs rasts?
Visos ceļos un likteņos klūmos
Jutīsim: asinīs, mokās un dūmos
Māj mums degošais Kurzemes krasts.

1945. g. 13. 5., Gotlandē.

Arveds Švābe

Bērna rīts

Kad gulēt gāju, kupenās bij lauks
Kā blieka dārzs, kur kapa dvieli balo;
Jau šonakt lausks sešiem zirgiem brauks,
Lai ezers stingst un strauti nepalo.

No rīta klausos: putni spilpj un čalo,
Skan gaisā dievu smiekls neparasts.
Vai pālodze par siltu lietu lalo,
No Dievzemītes beidzot saņemts pasts?

„Man šonakt bija ciemiņš gaužam prasts:
Ar kepu meta, to aiz ūsām glāstot."
No šūpuļa tā atbild jautrs strazds
Un viterē, man savu sapni stāstot.

Velta Toma

Bēglis

Aiz manis tumsā zūd ceļi,
Deg mājas un sagrūst tilts,
Un visi dzīvie klūst veļi. -

Kā vēju vajāta smilts
Es klīstu pa svešām vietām
Bez darba, dusas un cilts.

Latviešu sports Bavārijā

22. un 23. sept. vieglatlētikas sacīkstes vīriešiem Augsburgas Hochfeldas nometnē *(Latvian Camp, Firnhaberstr. 69)*. - 30. sept. latviešu nometņu basketbola un volejbola sacensības Ingolštatē *(Latvian Camp, Auf der Schanz, Ingolstadt)*.

Pēc bēgļa gaitām Tīringā tagad Bavārijā nokļuvis arī Latvijas ilggadējais pārstāvis Starptautiskā olimpiskā komitejā Jānis Dikmanis. - Ziemeļvācijā, Jaunstrēlicā ar pplaušu karsoni minis un 23. apr. apbedīts futbola treneris Kārlis Upenieks, kas bija Latvijas valsts futbola vienības dalībnieks un treneŗa amatam 1937. g. apmācījās Vinē.

Pie tautiešiem Ingolstatē viesojās Eichstetes latviešu sportisti. Volejbolā ingolstatietes pieveica viešņas 15-11, 15-6, bet Eichstetes viriešu vienība uzvarēja mājniekus 12-15, 15-1, 15-6. Arī basketbolā ar 42-33 (28-13) rezultātu virsroku guva viesi. - Ingolstatieši savkārt viesojās Augsburgā. Basketbolā 38-26 (22-17) uzvaru izcīnīja Ingolstates vienība, kāmēr volejbolā augsburgieši veica atbraucējus 12-15, 15-1, 15-12. Augsburgas volejbolistu vidū spēlēja arī mūsu izcilais šā sporta veida reprezentants J. Pelūde.

Mūsu sporta treners Herberts Baumanis dzīvo Vircburgas latviešu nometnē. Noorganizētas sacensības dažādās sporta nozares. - Par Fišbachas (pie Nīrnbergas) nometnes sportistiem gādību uzņēmies ziemas sporta darbinieks Aleksandrs Liepiņš. Tur dzīvo arī latviešu izcilais ledushokejists agr. Leonīds Vedējs. Notikušas vairākas interesantas futbola sacīkstes, piedaloties mūsu valsts vienības spēlētājiem Jānim Bebrim, Albertam Šeibelim u. c. No Augsburgas uz Fišbachu ne reizi vien celu mērojis vārtsargs Harijs Lazdiņš.

Sološanas pasaules rekordists Jānis Dāliņš kopā ar ģimeni pašreiz dzīvo Kilē.

Arn. Šmits

Mūsu abonentiem: pirmais „BLV" abonements ir par septembri un oktobri. Nākamiem 2 mēnešiem tas jāatjauno vēlākais līdz 1. oktobrim.

Normālai pasta darbībai Bavārijā atjaunojoties, visi manuskripti ar redakcijai domātu korespondenci, pasta naudas pārvedumi ar ziedojumiem „BLV" abonēšanai un citām summām redakcijai līdz ar vēstulēm galv. redaktoram sūtāmi vienīgi uz vārda pēc adreses: Viktors Baltkājis, Waxensteinstr. 49, München 25, Oberbayern (13b). - *Nekādā ziņā nedrīkst sūtīt naudu vēstulēs, arī ierakstītās nē. Lai sūtījumi pienāktu ātrāk, ieteicams izlietot ekspressūtījumu iespējas (Eilzustellung).*